

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГРОШІ ТА КРЕДИТ

для студентів

спеціальності	072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-професійної програми	Фінанси і кредит
освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02130554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 4096

[Signature]

Київ-2023

Київ-2023

Розробник: Швед Тетяна Володимирівна, викладач циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач: Швед Тетяна Володимирівна

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії економіко-математичних дисциплін і менеджменту

Протокол від « 30 » серпня 2023 року № 1

Голова циклової комісії Вікторія КАЗАКОВА

Робочу програму перевірено

« ____ » _____ 2023 р.

Заступник директора

з навчально-методичної роботи

Оксана ГОЛОВЧАНСЬКА

Заступник директора

з навчальної роботи

Оксана КАЛАШНИК

Пролоноговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), « ____ » _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3,5 / 105	
Курс	2	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	1
Обсяг кредитів	2	1,5
Обсяг годин, в тому числі:	60	45
Аудиторні	28	22
Модульний контроль	4	2
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	19	-
Підготовка до екзамену	9	21
Форма семестрового контролю		екзамен

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Гроші та кредит» є формування системи базових знань з теорії грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики й розвитку банківської справи.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Гроші та кредит» є: вивчення сутності, функцій, концепції та ролі грошей і кредиту в ринковій економіці, закономірностей функціонування грошового ринку і грошової системи, основ побудови банківської системи та операцій банків; закономірностей розвитку і функціонування валютного ринку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані такі **компетентності**:

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності</i>		
ЗК-5	Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	1 - 15
ЗК-6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях	1 - 15
ЗК-8	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	1 - 15
<i>Спеціальні компетентності</i>		
СК-1	Здатність використовувати теоретичний і методичний інструментарій фінансової, економічної, математичної, статистичної, правової та інших наук для розв'язання складних завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування	1 - 15
СК-2	Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства	5 - 8
СК-3	Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури	1 - 15
СК-4	Розуміння принципів організації фінансових відносин	13 - 15
СК-7	Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування	1 - 15
СК-10	Здатність здійснювати ефективні комунікації між фахівцями і користувачами послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування	1 - 15
СК-11	Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати рівень професійної підготовки у сфері фінансів, банківської справи та страхування	1 - 15
<i>Предметні компетентності</i>		
	вміння застосовувати понятійний апарат дисципліни	1 - 15

здатність самостійно визначати зміни до законодавства з питань функціонування грошового та кредитного ринку	4; 9
здатність визначити вид та функцію грошей в конкретний момент часу	1; 2
вміння оцінювати масу та швидкість обігу грошей	3
вміння аналізувати попит та пропозицію грошей	3; 4
здатність розраховувати кредити ануїтетним та класичним методами	10 - 12
вміння визначити рівень інфляції в країні, її причини та наслідки	6
готовність оцінювати стан, проблеми та перспективи розвитку грошового та кредитного ринку	9 - 15

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення дисципліни студент:

- знає економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами (РН-3);
- знає і розуміє теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем (РН-4);
- дотримується вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень (РН-5);
- застосовує набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань (РН-6);
- здійснює пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності (РН-8);
- вміє розв'язувати складні задачі у спеціалізованих сферах професійної діяльності (РН-9);
- використовує професійну аргументацію для донесення інформації до фахівців і користувачів послуг у сфері фінансів, банківської справи та страхування для досягнення спільної мети (РН-13);
- застосовує інновації у сфері фінансів, банківської справи та страхування (РН-14);
- виявляє навички самостійної роботи та роботи в команді, демонструє гнучке мислення, відкритість до нових знань (РН-15);
- використовує понятійно-категоріальний апарат з дисципліни «Гроші та кредит»;
- самостійно визначає зміни до законодавства з питань функціонування грошового та кредитного ринку;
- визначає вид та функцію грошей в конкретний момент часу;
- вміє оцінювати масу та швидкість обігу грошей;
- вміє аналізувати попит та пропозицію грошей;
- самостійно розраховує вартість грошей в часі, грошовий потік.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи грошей</i>						
Тема 1. Сутність і функції грошей	5	2	1			2
Тема 2. Теорії грошей та грошово-кредитного регулювання	6	2	1			3
Тема 3. Грошовий оборот і грошова маса	6	2	2			2
Тема 4. Грошовий ринок	6	2	2			2
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовим модулем 1	25	8	6	0	0	9
<i>Змістовий модуль 2. Механізм функціонування грошової системи в умовах воєнного стану</i>						
Тема 5. Грошові системи	6	2	1			3
Тема 6. Інфляція і стабілізація грошового обігу	6	2	1			3
Тема 7. Валютний ринок і валютні системи	6	2	2			2
Тема 8. Грошові реформи	6	2	2			2
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовим модулем 2	26	8	6	0	0	10
<i>Змістовий модуль 3. Теоретичні основи функціонування кредиту</i>						
Тема 9. Формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	4	2	2			
Тема 10. Необхідність та сутність кредиту	3	2	1			
Тема 11. Види, форми та функції кредиту	3	2	1			
Тема 12. Теоретичні засади процента	3	2	1			
Тема 13. Фінансові посередники на грошовому ринку	3	2	1			
Тема 14. Теоретичні основи діяльності банків	3	2	1			
Тема 15. Міжнародні валютно-кредитні організації	3	2	1			
Модульна контрольна робота	2					
Разом за змістовим модулем 3	24	14	8	0	0	0
Підготовка до екзамену	30					
Разом	105*	30	20	0	0	19

* з урахуванням модульних контрольних робіт (6 год.) та підготовки до проведення семестрового контролю (30 год.)

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи грошей

Тема 1. Сутність і функції грошей

Необхідність грошей. Гроші як форма вияву суспільних відносин. Специфіка вияву суті грошей у різних економічних системах. Раціоналістична та еволюційна концепції походження грошей. Поява грошей як об'єктивний наслідок розвитку товарного виробництва та обміну.

Форми вартості грошей: проста, повна, загальна, грошова, ідеальна. Роль держави у створенні грошей.

Поняття про функції грошей та їх еволюція. Функція міри і вартості, її суть, сфера використання. Масштаб цін. Ідеальний характер міри вартості. Ціна як грошовий вираз вартості товарів. Функція засобу обігу, її суть, сфера використання; реальність і кількісна визначеність грошей у цій функції. Функція засобу платежу, її суть, відмінність від функції засобу обігу, сфера використання, еволюція. Функція засобу накопичення, її суть, сфера використання. Вплив часу на функцію засобу накопичення.

Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Передумови використання національних та колективних валют як світових грошей. Взаємозв'язок функцій грошей.

Ключові слова: гроші, еволюція грошей, товарно-грошові відносини, засіб платежу, міра вартості, світові гроші.

Література: [1-3; 6; 9; 10].

Тема 2. Теорії грошей та грошово-кредитного регулювання

Класична кількісна теорія грошей, її основні постулати. Економічні причини появи кількісного підходу до вивчення ролі грошей. Еволюція постулатів кількісної теорії.

Металістична теорія грошей. Номіналістичне трактування суті грошей послідовниками кількісної теорії. Внесок Дж. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Теорія макроекономічного аналізу: місткість ринку, принцип ефективного попиту, теорія зайнятості, норми відсотка.

Сучасний монетаризм як альтернативний напрямок кількісної теорії. Особливості монетаристських трактувань ролі держави в регулюванні економіки. Внесок М. Фрідмена у розробку монетарної політики на основі неокласичного варіанту кількісної теорії.

Зближення позицій монетаристів та некейнсіанців у їхніх поглядах на грошово-кредитну політику в сучасних умовах. Стабілізаційна політика кейнсіанців. Кейнсіанська модель сукупного попиту та пропозиції. Стабілізаційна політика монетаристів.

Монетаристська модель сукупного попиту та пропозиції. Кейнсіансько-неокласичний синтез.

Ключові слова: класична теорія грошей, металістична теорія грошей, сучасний монетаризм, монетаристська модель, монетарна політика.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 3. Грошовий оборот і грошова маса

Грошовий оборот. Сутність та економічна основа грошового обороту. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування.

Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів. Сектор грошового обігу, сектор фіскально-бюджетного обороту, сектор кредитного обороту. Сектори готівкового та безготівкового обороту.

Маса грошей в обороті. Грошова маса: поняття, класифікація. Вплив зміни грошової маси на економічні процеси. Грошові агрегати: поняття, характеристика. Грошова база.

Швидкість обігу грошей: поняття; методи розрахунку; фактори, що її визначають.

Закон грошового обігу: сутність, вимоги та наслідки їх порушення.

Механізм зміни маси грошей в обороті. Первинна емісія центрального банку. Вторинна емісія депозитних грошей комерційними банками.

Ключові слова: грошовий оборот, грошові потоки, готівковий оборот, безготівковий оборот, грошові агрегати, обіг грошей, маса грошей в обороті.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 4. Грошовий ринок

Основи функціонування грошового ринку. Суть грошового ринку. Гроші як об'єкт купівлі-продажу. Особливості прояву на грошовому ринку попиту, пропозиції та ціни.

Інституційна модель грошового ринку. Суб'єкти грошового ринку. Сектори прямого й опосередкованого фінансування.

Структура грошового ринку. Ринок позичкових зобов'язань, ринок цінних паперів, валютний ринок. Фондовий ринок, ринок банківських кредитів, ринок послуг небанківських фінансово-кредитних установ. Ринок грошей та ринок капіталів.

Попит на ринку грошей. Поняття попиту на гроші. Цілі та мотиви попиту на гроші. Фактори, що визначають зміну попиту на гроші.

Пропозиція на ринку грошей. Суть та механізм формування пропозиції грошей. Фактори впливу на пропозицію грошей.

Графічна модель грошового ринку. Рівновага на грошовому ринку та процент. Вплив на ринок змін у пропозиції грошей та у попиті на них.

Ключові слова: грошовий ринок, модель грошового ринку, попит на гроші, пропозиція грошей, модель грошового ринку.

Література: [1-6; 9; 10].

Змістовий модуль 2. Механізм функціонування грошової системи в умовах воєнного стану

Тема 5. Грошові системи

Грошова система. Сутність, призначення та структура грошової системи. Елементи національної грошової системи.

Види грошових систем та їх еволюція. Системи металевого та паперово-кредитного обігу. Ринкові та неринкові грошові системи. Відкриті та закриті

грошові системи. Регульовані та саморегульовані грошові системи.

Необхідність створення грошової системи. Створення та розвиток грошової системи України. Особливості процесу запровадження національної валюти в Україні.

Платіжні системи. Платіжні інструменти. Організаційна структура платіжної системи. Якісні характеристики платіжної системи.

Монетарна політика – ключовий механізм грошової системи. Методи державного регулювання грошового обороту та грошового ринку.

Ключові слова: грошова система, національна грошова система, металевий кредитний обіг, паперовий кредитний обіг, платіжна система, платіжний інструмент, монетарна політика.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 6. Інфляція і стабілізація грошового обігу

Сутність та форми прояву інфляції. Види інфляції за формою прояву; за темпами знецінення грошей; за чинниками, що спричиняють інфляційний процес. Вимірювання інфляції. Закономірності інфляційного процесу. Причини інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції.

Методи державного регулювання інфляції. Кейнсіанський підхід до регулювання інфляції. Дефляційна політика. Політика доходів. Заходи антиінфляційної політики ринкового спрямування.

Особливості інфляційного процесу в Україні.

Ключові слова: інфляція, інфляційна політика, інфляційний процес, державне регулювання інфляції, дефляція, дефляційна політика, антиінфляційна політика.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 7. Валютний ринок і валютні системи

Сутність валюти та валютних відносин. Види валюти. Конвертованість валют.

Основи функціонування валютного ринку. Суть, об'єкти та суб'єкти валютного ринку. Попит, пропозиція та ціна на валютному ринку. Структура та класифікація валютного ринку. Чинники впливу на кон'юнктуру валютного ринку. Функції валютного ринку. Сутність та види валютних операцій. Характеристика конверсійних валютних операцій.

Валютний курс. Сутність та економічна основа валютного курсу. Фактори впливу на валютний курс. Режими валютних курсів. Регулювання валютних курсів.

Валютні системи. Поняття та види валютних систем. Валютна система України: структура, особливості формування. Європейська валютна система. Світова валютна система.

Валютне регулювання як складова валютної політики. Поняття та напрями валютної політики. Сутність та методи валютного регулювання. Валютні обмеження. Курсова політика. Облікова (дисконтна) політика. Валютні інтервенції (девiзна політика). Регулювання сальдо платіжного балансу. Формування та використання золотовалютних резервів.

Ключові слова: валюта, валютні відносини, валютний курс, валютна система, валютне регулювання, валютна політика, золотовалютний резерв.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 8. Грошові реформи

Грошова реформа як складовий елемент антиінфляційних заходів. Сутність грошової реформи. Види грошових реформ за глибиною реформаційних заходів, за характером обміну старих грошей на нові, за порядком введення в обіг нових грошей.

Особливості проведення грошової реформи в Україні.

Ключові слова: грошова реформа, види грошових реформа, проведення грошових реформ.

Література: [1-3; 5; 10].

Змістовий модуль 3. Теоретичні основи функціонування кредиту в умовах воєнного стану

Тема 9. Формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика

Загальна характеристика формування пропозиції грошей та структури грошової бази. Формування центральним банком грошової бази. Грошово-кредитний мультиплікатор та вплив центрального і комерційних банків на його рівень. Вплив небанківських інституцій на грошовий мультиплікатор. Вплив уряду та державного бюджету на пропозицію грошей. Узагальнення процесу формування пропозиції грошей та роль грошово-кредитної політики.

Суть і цілі грошово-кредитної політики. Цільова спрямованість грошово-кредитної політики. Передавальний механізм та ефективність грошово-кредитної політики. Типи грошово-кредитної політики. Місце і роль грошово-кредитної політики в загальній економічній політиці держави. Особливості визначення і формування грошово-кредитної політики в Україні. Інструменти реалізації грошово-кредитної політики. Політика рефінансування. Політика обов'язкових резервних вимог. Процентна політика. Політика операцій на відкритому ринку. Монетарні інструменти прямої дії.

Ключові слова: пропозиція грошей, структура грошової бази, грошово-кредитний мультиплікатор, грошово-кредитна політика, інструменти реалізації грошово-кредитної політики.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 10. Необхідність та сутність кредиту

Необхідність кредиту. Загальні передумови формування кредитних відносин. Методи перерозподілу коштів у процесі відтворення, їхні відмінності та сфера використання.

Економічні чинники розвитку кредиту та особливості їх прояву в різних галузях народного господарства. Суть кредиту. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Еволюція кредиту в міру розвитку суспільного виробництва. Кредит як форма суспільних відносин.

Позичковий капітал та кредит. Зв'язок кредиту з іншими економічними категоріями. Економічна основа, стадії та закономірності руху кредиту. Об'єкти та суб'єкти кредитних відносин.

Ключові слова: кредит, еволюція розвитку кредиту, позичковий капітал,

стадії кредиту, рух кредиту, кредитні відносини.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 11. Види, форми та функції кредиту

Види та форми кредиту. Критерії класифікації кредиту. Форми кредиту, переваги та недоліки кожної з форм. Види кредиту. Характеристика окремих видів кредиту: банківського, державного, комерційного, міжнародного, споживчого.

Основні напрями прояву ролі кредиту в ринковій економіці.

Розвиток кредитних відносин у перехідній економіці України. Відновлення комерційного кредиту та фактори, що гальмують його розвиток. Труднощі розвитку банківського кредиту. Еволюція державного та споживчого кредиту.

Банківський кредит як переважний вид кредиту. Принципи банківського кредитування. Економічні межі кредиту. Поняття меж кредиту, причини та наслідки їх порушення. Кредитні відносини та інфляція.

Ключові слова: види кредиту, форми кредиту, банківський кредит, економічні межі кредиту, кредитні відносини.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 12. Теоретичні засади процента

Позичковий процент. Сутність та вимірники процента. Економічні межі руху та фактори зміни ставки процента. Теорія вибору портфеля активів. Поведінка ринкових процентних ставок. Ризикова та строкова структура процентних ставок. Способи нарахування процентів. Функції та роль процента.

Ключові слова: позичковий процент, економічні межі ставки процента, структура процентних ставок, нарахування процента.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 13. Фінансові посередники на грошовому ринку

Фінансові посередники як суб'єкти грошового ринку, їх участь у інвестиційних процесах. Схема взаємовідносин між базовими суб'єктами грошового ринку та фінансовими посередниками. Поняття кредитної системи, підходи до її визначення.

Кредитна система як елемент інфраструктури грошового ринку. Складові елементи кредитної системи та їх загальна характеристика. Небанківські фінансово-кредитні установи, їх відмінності від банків, економічне призначення, види, функції, роль.

Небанківські фінансово-кредитні установи (посередники): особливості їх створення та функціонування. Види, функції і роль фінансово-кредитних посередників. Міжбанківські об'єднання. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.

Ключові слова: фінансові посередники, кредитна система, небанківські фінансово-кредитні установи, міжбанківські об'єднання.

Література: [1-6; 9; 10].

Тема 14. Теоретичні основи діяльності банків

Призначення центрального банку. Причини створення центральних банків та особливості їх діяльності у сучасних умовах. Організаційно-правовий статус центральних банків.

Функції та основні напрями діяльності центробанку. Функції центрального банку. Основні напрями діяльності центробанку: емісійний центр держави, банк банків, орган банківського регулювання та нагляду, банкір і фінансовий агент уряду, провідник монетарної політики. Національний банк України – центральний банк держави. Особливості становлення НБУ. Принципи функціонування НБУ. Функції та операції НБУ.

Комерційні банки: поняття, призначення, класифікація. Походження та розвиток комерційних банків. Основи організації та особливості діяльності комерційних банків.

Операції та послуги комерційних банків. Сутність та класифікація банківських операцій. Пасивні операції комерційних банків. Активні операції банків. Банківські послуги: поняття, класифікація, характеристика.

Стабільність банків і механізм її забезпечення. Економічні нормативи діяльності комерційних банків. Прибутковість як елемент банківської стабільності.

Становлення та розвиток комерційних банків в Україні.

Ключові слова: центральні банки, кредитна система, банківська система, Національний банк України, грошово-кредитна політика, функції Національного банку України, комерційний банк, банківські операції, активні операції банку, пасивні операції банку, стабільність банків, банківська система.

Література: [1-4; 7; 8].

Тема 15. Міжнародні валютно-кредитні організації

Причини виникнення і мета діяльності міжнародних валютно-кредитних установ, їх класифікація. Суб'єкти та види офіційної міжнародної допомоги розвитку. Особливості організації та механізми функціонування Міжнародного валютного фонду.

Структура групи всесвітнього банку. Особливості створення, організації, фінансування та характер діяльності Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної асоціації розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Багатосторонньої агенції гарантування інвестицій і Міжнародного центру врегулювання інвестиційних суперечок.

Регіональні банки розвитку: причини заснування, особливості діяльності та відмінність від Міжнародного банку реконструкції та розвитку.

Ключові слова: міжнародна валютно-кредитна установа, Міжнародні фінансові відносини, Міжнародний валютний фонд, міжнародні розрахунки

Література: [1-6; 9; 10].

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень

Для оцінювання рівня знань студентів при вивченні дисципліни використовується 12-бальна шкала.

Критерії оцінювання навчальних досягнень за 12-бальною шкалою

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за 12-ти бальною шкалою
I. Початковий	1	Студент (студентка): – розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі
	2	Студент (студентка): – розпізнає окремі об'єкти, явища і факти предметної галузі та може фрагментарно відтворити знання про них
	3	Студент (студентка): – має фрагментарні знання незначного загального обсягу (менше половини навчального матеріалу) за відсутності сформованих умінь та навичок
II. Середній	4	Студент (студентка): – має початковий рівень знань, значну (більше половини) частину навчального матеріалу може відтворити; – виконує елементарне навчальне завдання із допомогою викладача
	5	Студент (студентка): – має рівень знань вищий, ніж початковий; – може з допомогою викладача відтворити значну частину навчального матеріалу
	6	Студент (студентка): – пояснює основні поняття навчального матеріалу; – може самостійно відтворити значну частину навчального матеріалу; – вміє за зразком виконати просте навчальне завдання
III. Достатній	7	Студент (студентка): – вміє застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; – може пояснити основні процеси та наводити власні приклади на підтвердження деяких тверджень; – вміє виконувати навчальні завдання передбачені програмою
	8	Студент (студентка) вміє: – аналізувати навчальний матеріал, в цілому самостійно застосовувати його на практиці; – контролювати власну діяльність; – самостійно виправляти вказані викладачем помилки; – самостійно визначати спосіб розв'язування навчальної задачі
	9	Студент (студентка): – вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; – вміє систематизувати і узагальнювати отримані відомості; – самостійно знаходить і виправляє допущені помилки; – може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання навчального завдання

IV. Високий	10	Студент (студентка): – володіє міцними знаннями, самостійно визначає проміжні етапи власної навчальної діяльності, аналізує нові факти, явища; – вміє самостійно знаходити додаткові відомості та використовує їх для реалізації поставлених перед ним навчальних завдань, судження його логічні і достатньо обґрунтовані
	11	Студент (студентка): – володіє узагальненими знаннями з предмета; – вміє планувати особисту навчальну діяльність, оцінювати результати власної практичної роботи; – вміє самостійно знаходити джерела даних і відомостей та використовувати їх відповідно до мети і завдань власної пізнавальної діяльності; – використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; – вміє виконувати завдання, не передбачені навчальною програмою
	12	Студент (студентка): – має стійкі системні знання та творчо їх використовує у процесі продуктивної діяльності; – вільно опановує та використовує нові інформаційні джерела для поповнення власних знань та розв'язування задач

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Виконання самостійної роботи включає підготовку розгорнутого повідомлення за темою. Перелік тем:

1. Наукові погляди на походження, сутність та вартість грошей.
2. Форми грошей та їх якісні властивості.
3. Функції грошей: сутність та взаємозв'язок.
4. Роль грошей у ринковій економіці.
5. Методологічні основи кількісної теорії грошей. Класична кількісна теорія грошей.
6. Трансакційний варіант кількісної теорії І. Фішера.
7. Кембриджська версія кількісної теорії грошей.
8. Внесок Дж. М. Кейнса в розвиток кількісної теорії грошей.
9. Сучасний монетаризм як напрям розвитку кількісної теорії грошей.
10. Сучасний кейнсіансько-неокласичний синтез у теорії грошей.
11. Сутність, економічна основа та структура грошового обороту.
12. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування.
13. Маса грошей в обороті. Грошові агрегати. Грошова база.
14. Швидкість обігу грошей: поняття та фактори, що її визначають.
15. Закон грошового обігу
16. Механізм зміни маси грошей в обороті (первинна та вторинна емісія, грошово-кредитний мультиплікатор).
17. Сутність, особливості функціонування, інституційна модель та структура грошового ринку.
18. Поняття та мотиви попиту на гроші. Чинники впливу на попит на гроші.
19. Пропозиція грошей: поняття та чинники впливу на її формування.
20. Графічна модель грошового ринку.

21. Сутність, класифікація та структура грошових систем.
 22. Характеристика грошових систем металевого та паперово-кредитного обігу.
 23. Створення та розвиток грошової системи України.
 24. Грошово-кредитна політика центрального банку: сутність, типи, цілі.
 25. Інструменти грошово-кредитної політики.
 26. Проблема монетизації бюджетного дефіциту та валового внутрішнього продукту.
 27. Сутність, види, вимірювання, причини інфляції.
 28. Соціально-економічні наслідки інфляційних процесів та методи державного регулювання інфляції.
 29. Особливості інфляційного процесу в Україні.
 30. Сутність та види грошових реформ.
 31. Особливості проведення грошової реформи в Україні.
 32. Сутність валюти та валютних відносин. Класифікація валюти.
 33. Загальні засади функціонування валютного ринку.
 34. Поняття та економічна основа валютних курсів. Режими валютних курсів.
- Чинники впливу на валютний курс та механізм його регулювання.
35. Функції та операції валютного ринку.
 36. Поняття та класифікація валютних систем.
 37. Національна валютна система: поняття, елементи.
 38. Еволюція світової валютної системи.
 39. Розвиток європейської валютної системи.
 40. Сутність та методи валютного регулювання.
 41. Сутність та структура кредиту. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту.
 42. Теоретичні концепції кредиту.
 43. Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування.
 44. Форми та види кредиту.
 45. Загальна характеристика банківського, міжгосподарського, споживчого, державного, міжнародного кредиту.
 46. Економічні межі кредиту та наслідки їх порушення.
 47. Функції кредиту та його роль у розвитку економіки.
 48. Розвиток кредитних відносин в Україні в перехідний період.
 49. Позичковий процент: сутність, функції та роль у суспільстві.
 50. Сутність, призначення та види фінансового посередництва.
 51. Економічна сутність та функції банків.
 52. Сутність, принципи побудови та функції банківської системи.
- Особливості побудови банківської системи України.
53. Механізм забезпечення стабільності банківської системи та банківської діяльності.
 54. Призначення, роль, класифікація та характеристика небанківських фінансово-кредитних установ. Проблеми розвитку небанківських фінансово-кредитних установ в Україні.
 55. Причини, шляхи створення та організаційно-правовий статус центральних

банків.

56. Основні напрями діяльності центральних банків у сучасних умовах.

57. Національний банк України – центральний банк держави.

58. Призначення, походження та класифікація комерційних банків.

Особливості діяльності комерційних банків в Україні.

59. Класифікація та характеристика операцій банків.

60. Банківські послуги: види, характеристика.

61. Міжнародний валютний фонд: функції, співробітництво з Україною.

62. Світовий банк: цілі, структура, співробітництво з Україною.

63. Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції: загальна характеристика, основні напрями діяльності.

64. Європейський банк реконструкції та розвитку: мета функціонування, пріоритети діяльності в Україні.

65. Банк міжнародних розрахунків: функції та перспективи співпраці з Україною.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Для визначення успішності навчання проводиться модульна контрольна робота, яка оцінюється за 12-бальною шкалою.

Розробляється викладачем в залежності від фактичного навчального матеріалу та з урахуванням «Критеріїв оцінювання виконання практичних, лабораторних робіт та відповіді на семінарському занятті».

Завдання модульних контрольних робіт у своїй сукупності охоплюють усі теми модуля.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Під час вивчення дисципліни застосовується така форма семестрового контролю як екзамен.

Максимальна кількість балів – 40.

Розподіл балів: 30 балів за тестові питання; 10 балів за вирішення ситуаційного завдання.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Предмет та завдання дисципліни «Гроші і кредит».
2. Товарне виробництво - база існування грошей.
3. Суть грошей як загального еквівалента вартості, як самостійної форми мінової вартості, як форми безпосередньої обмінюваності та речової форми праці.
4. Еволюція грошового товару.
5. Зміст та призначення функції грошей як міри вартості.
6. Зміст та призначення функції грошей як засобу утворення скарбів і накопичень.
7. Зміст та призначення функції грошей як засобу платежу.
8. Функція світових грошей.
9. Сутність та економічна основа грошового обігу.
10. Модель грошового обігу.

- 11.Грошові потоки та їх балансування.
- 12.Рух грошей в безготівковій формі.
- 13.Принципи організації безготівкових розрахунків.
- 14.Форми безготівкових розрахунків.
- 15.Грошова маса, грошова база та грошові агрегати.
- 16.Швидкість обертання грошей.
- 17.Підпорядкування наявного готівкового обігу об'єктивному закону грошового обертання.
- 18.Сутність та особливості функціонування грошового ринку.
- 19.Сектори фінансування грошового ринку.
- 20.Структура грошового ринку.
- 21.Схема системної структуризації грошового ринку.
- 22.Попит на гроші.
- 23.Мотиви попиту.
- 24.Пропозиція грошей.
- 25.Чинники зміни коефіцієнта мультиплікатора
- 26.Суть грошової системи.
- 27.Елементи грошової системи.
- 28.Типи грошової системи.
- 29.Система металевого обігу.
- 30.Три різновиди золотого монометалізму: золотомонетний; золотозливковий; золотовалютний.
- 31.Системи паперово-кредитного обігу.
- 32.Характерні риси сучасних грошових систем.
- 33.Інфляція як наслідок порушень у сфері грошового обороту.
- 34.Форми інфляції. Наслідки інфляції та антиінфляційна політика.
- 35.Дефляційна політика (регулювання попиту) та політика доходів.
- 36.Грошова реформа як засіб радикальних змін грошової системи.
- 37.Суть валютного ринку та основи його функціонування.
- 38.Сутність валюти та валютних відносин.
- 39.Конвертованість валюти.
- 40.Валютний курс та чинники впливу на нього.
- 41.Регулювання валютного курсу.
- 42.Валютна система.
- 43.Розвиток світової валютної системи.
- 44.Формування валютної системи України
- 45.Характеристика складових попиту на гроші (попит на гроші як засіб обігу; попит на гроші як засіб збереження вартості).
- 46.Характеристика тлумачення суті попиту на гроші у працях Дж. М. Кейнса.
- 47.Сутність трансакційного (операційного) попиту на гроші.
- 48.Рівняння попиту на гроші.
- 49.Механізм формування пропозиції грошей.
- 50.Державне регулювання грошового обороту та місце в ньому грошово-кредитної політики.
- 51.Грошово-кредитна політика, її цілі та інструменти.

52. Монетизація бюджетного дефіциту та валового внутрішнього продукту в Україні

53. Поняття ролі грошей, її відмінності від функцій грошей та методи дослідження її прояву.

54. Відмінності та переваги монетарної економіки перед бартерною як прояв якісного впливу грошей на економіку.

55. Передавальний механізм впливу грошей на реальну економіку: поняття, структура, характеристика окремих каналів.

56. Особливості передавального механізму в трансформаційній економіці України.

57. Основні теорії грошей та їх представники.

58. Характеристика теорії виникнення та розвитку грошових відносин.

59. Металістична теорія грошей.

60. Номіналістична теорія грошей.

61. Кількісна теорія грошей.

62. Дж. Кейнс і його внесок у кількісну теорію грошей.

63. Сучасний монетаризм.

64. Цілі монетарної політики.

65. Грошово-кредитна політика України у світлі грошових теорій.

66. Сутність та структура кредиту. \

67. Теорії кредиту: натуралістична та капіталотворча.

68. Стадії та закономірності руху кредиту.

69. Принципи кредитування.

70. Функції кредиту.

71. Класифікація кредиту.

72. Роль кредиту в розвитку економіки.

73. Розвиток кредитних відносин в Україні.

74. Сутність та вимірники процента. Чинники, що впливають на розмір процентної ставки.

75. Поведінка ринкових процентних ставок.

76. Функції та види позичкового проценту.

77. Способи нарахування процентів.

78. Сутність, призначення та види фінансового посередництва.

79. Банки як провідні інституції фінансового посередництва. Функції банків.

80. Небанківські фінансово-кредитні установи.

81. Призначення та класифікація комерційних банків.

82. Походження та розвиток комерційних банків.

83. Банківська діяльність як галузь економіки, її організація та регулювання.

84. Стабільність банків та механізм її забезпечення.

85. Призначення, роль та основи організації центрального банку.

86. Походження та розвиток центральних банків.

87. Незалежний статус центральних банків.

88. Функції центрального банку.

89. Становлення та система управління НБУ.

90. Грошово-кредитна політика НБУ.

91.Європейська система центральних банків.

92.Інтеграційні процеси та створення міжнародних фінансово-кредитних установ.

93.Міжнародний валютний фонд і його діяльність в Україні.

94.Світовий банк.

95.Регіональні міжнародні кредитно-фінансові інституції.

96.Європейський банк реконструкції та розвитку.

6.6. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Шкала відповідності оцінок за 12-бальною і 100-бальною шкалою

Оцінка за 12-бальною шкалою	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою
12	A	98-100
11	A	94-97
10	A	90-93
9	B	86-89
8	B	82-85
7	C	75-81
6	D	69-74
5	E	65-68
4	E	60-64
3	FX	35-59
2	F	20-34
1	F	0-19

7. Навчально-методична карта дисципліни «Гроші та кредит»

Разом: 105 год., лекції – 30 год., семінарські – 20 год., самостійна робота – 19 год.,
модульний контроль – 6 год., підготовка до складання екзамену – 30 год.

Модулі	Назва модуля	Кількість балів за заняття	Теми лекцій	Теми семінарських занять	Види поточного контролю
Змістовий модуль I	Теоретичні основи грошей	12 балів	Тема 1. Сутність і функції грошей	Тема 1. Сутність і функції грошей	Модульна контрольна робота 1 (12 балів)
			Тема 2. Теорії грошей та грошово-кредитного регулювання	Тема 2. Теорії грошей та грошово-кредитного регулювання	
			Тема 3. Грошовий оборот і грошова маса	Тема 3. Грошовий оборот і грошова маса	
			Тема 4. Грошовий ринок	Тема 4. Грошовий ринок	
Змістовий модуль II	Механізм функціонування грошової системи	12 балів	Тема 5. Грошові системи	Тема 5. Грошові системи	Модульна контрольна робота 2 (12 балів)
			Тема 6. Інфляція і стабілізація грошового обігу в умовах воєнного стану	Тема 6. Інфляція і стабілізація грошового обігу в умовах воєнного стану	
			Тема 7. Валютний ринок і валютні системи в умовах воєнного стану	Тема 7. Валютний ринок і валютні системи в умовах воєнного стану	
			Тема 8. Грошові реформи	Тема 8. Грошові реформи	
Змістовий модуль III	Теоретичні основи функціонування кредиту в умовах воєнного стану	12 балів	Тема 9. Формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	Тема 9. Формування пропозиції грошей та грошово-кредитна політика	Модульна контрольна робота 3 (12 балів)
			Тема 10. Необхідність та сутність кредиту	Тема 10. Необхідність та сутність кредиту	
			Тема 11. Види, форми та функції кредиту	Тема 11. Види, форми та функції кредиту	
			Тема 12. Теоретичні засади процента	Тема 12. Теоретичні засади процента	
			Тема 13. Фінансові посередники на грошовому ринку	Тема 13. Фінансові посередники на грошовому ринку	
			Тема 14. Теоретичні основи діяльності банків	Тема 14. Теоретичні основи діяльності банків	
Тема 15. Міжнародні валютно-кредитні організації	Тема 15. Міжнародні валютно-кредитні організації				

8. Рекомендована література

Базова

1. Вовчак О. Д., Бучко І. Є., Костак З. Р. Гроші та кредит : навч. посіб. ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, ВНЗ УКООПСПЛКИ, Львівська комерційна академія. К. : Центр учбової літератури, 2017. 424 с.
2. Іванчук Н. В. Гроші і кредит : навч. посіб. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 332 с.
3. Щетинін А. І. Гроші та кредит : навч. посіб. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2019. 163 с.

Додаткова

4. Алексеєв І. В., Бондарчук М. К. Гроші та кредит : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2017. 216 с.
5. Гурова К. Д., Шелест О. Л., Колупаєва І. В. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. Міністерство освіти і науки України, Харківський торговельно економічний інститут КНТЕУ. Харків : Світ Книг, 2016. 671 с.
6. Ільчук П. Г., Коць О. О., Кондрат І. Ю., Ярошевич Н. Б. Гроші та кредит : підруч. Львів : Видавець ПП Сорока Т. Б., 2016. 412 с.
7. Копилюк О. І., Музичка О. М. Банківські операції : навч. посіб. 2-е вид., виправл. і доп. К. : Центр учбової літератури, 2018. 536 с.
8. Прасолова С. П., Вовченко О. С. Банківські операції : навч. посіб. та практик. ; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, ВНЗ УКООПСПЛКИ «Полтавський університет економіки і торгівлі». К. : Центр учбової літератури, 2017. 568 с.
9. Черкашина К.Ф., Сисоєва Л. Ю. Гроші і кредит : в схемах та таблицях : навч. посіб. К. : ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 214 с.
10. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я. Фінанси, гроші та кредит : навч. посіб. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2018. 416 с.

Інформаційні ресурси

1. Гроші : всеукраїнський журнал. URL : <http://dengi.ua/>
2. Державна казначейська служба України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>.
3. Державна податкова служба України. URL : <https://tax.gov.ua/>
4. Міністерство фінансів України. URL : <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Національний банк України. URL: <http://www.bank.gov.ua>.
6. Фінанси України : Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Державної навчально-наукової установи «Академія фінансового управління». URL : <http://finukr.org.ua/>